

2. Типове положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції. Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 27 травня 2021 року № 277/21, зареєстрований у міністерстві юстиції України від 14 липня 2021 року за № 914/36536. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0914-21#Text>.

3. Професійний стандарт «Уповноважений з антикорупційної діяльності». <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/upovnovazhenij-z-antikorupcijnoi-dialnosti>.

4. Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 26.04.2021 N 240/21 “Про встановлення обов’язкових вимог до мінімальної штатної чисельності уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції в державних органах”. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0650-21#Text>.

Гончарук Дмитро Ігорович,

науковий співробітник наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняховського

Калітник Максим Сергійович,

старший науковий співробітник наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України імені Івана Черняховського

ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Ефективне запобігання корупції у Збройних Силах України – важлива проблема військового управління, актуальність якої стабільно зростає. Це викликає необхідність постійно аналізувати та володіти актуальною інформацією про стан запобігання корупції у Збройних Силах України. Зазначені завдання покладаються на систему моніторингу, яка повинна працювати в інтересах всієї системи забезпечення національної безпеки держави.

Результат проведення аналізу офіційних документів, спеціальних публікацій показав, що питанню моніторингу корупційних ризиків під час застосування Збройних Сил України приділяється недостатньо

уваги, тому розроблення та імплементацію дієвих методів моніторингу корупційних ризиків під час застосування Збройних Сил України і військового будівництва в цілому слід вважати одним із важливих напрямків.

Підвищувати рівень ефективності моніторингу небезпек і загроз у системі забезпечення національної безпеки держави можна лише за наявності механізму його здійснення. Механізму в завершеному вигляді, у тому числі за напрямом протидії корупції у Збройних Силах України, станом на сьогодні в Україні не розроблено.

За підсумками проаналізованих даних висвітлюється реальний стан справ в обраній для моніторингу сфері, визначаються причини, формуються та надаються рекомендації щодо покращення стану справ у обраній галузі.

Моніторинг може бути ефективним як спланований процес виявлення та аналізу корупційних ризиків у випадку правильного планування та організації.

Необхідно враховувати основні властивості моніторингу. По-перше, це планомірність, яка передбачає наявність плану та програми його проведення, розроблення яких потребує обов'язкового врахування основних положень, а саме цілей та завдань.

Програми моніторингу спрямовані на отримання інформації, пов'язаної з корупційними діями або пов'язаними з корупцією і реагуванням на зазначені дії та на донесення її до відповідних суб'єктів системи забезпечення національної безпеки.

Враховуючи зазначене, загальною метою моніторингу корупційних ризиків під час застосування Збройних Сил України пропонуємо вважати отримання інформації щодо переліку корупційних дій, їх кількісних та якісних характеристик і параметрів з метою реагування системою забезпечення воєнної безпеки держави.

Відповідно до загальної мети моніторингу корупційних ризиків визначимо основні його завдання:

виявлення інформації щодо корупційних дій у Збройних Силах України;

проведення систематизації ознак та класифікацію корупційних дій;

вироблення комплексу показників для отримання якісно-кількісної оцінки корупційних дій;

повний опис кожної корупційної дії за їхніми параметрами;

встановлення пріоритетності корупційних дій, здійснення їхньої ієрархії та проведення оцінки впливу на воєнну безпеку держави через показник рівня воєнної небезпеки;

доведення кінцевих результатів проведеного аналізу до замовників моніторингу.

Друге, що повинна мати програма моніторингу, це обрані точно об'єкти спостереження та визначені їхні параметри або характеристики, які підлягають аналізу.

Головними об'єктами спостереження, насамперед визначаємо корупційні дії, їх масштаби, причини виникнення та тенденції розвитку. Оскільки кожні корупційні дії - це негативні наслідки людської діяльності, то важливими об'єктами для спостереження є причини виникнення корупційних дій та умови, що їм сприяють. Перелік їхніх характеристик встановлюватиме сукупність таких даних, які забезпечують повне уявлення про корупцію у Збройних Силах України.

Слід зазначити стосовно отримання та застосування інформації щодо характеристик корупційних дій, що експерти не одномаїтно вбачають суть таких характеристик та їх перелік. Згідно із основною теорією класифікації саме перелік і суть характеристик встановлює основу класифікації корупційних дій, яка на теперішній час не розроблена й не зазначена в нормативно-правових документах як основа для подальших дій в системі запобігання корупції. Відсутність єдиного бачення та розуміння методологічного підходу класифікації корупційних дій значно ускладнює їх систематизацію та узагальнення.

І ще однією вагомою складовою програми моніторингу корупційних дій повинен стати перелік суб'єктів моніторингу, тобто визначених державних та недержавних інституцій, на які покладаються завдання з отримання й аналізу інформації щодо вчинення корупційних дій та пов'язаних з корупцією дій у Збройних Силах України.

Зазначені суб'єкти становлять структурну систему запобігання корупції, тобто виступають її суб'єктами з інформаційно-аналітичними функціями з функцією аналізу корупційних дій та з організаційно-управлінськими функціями, також винесення рішень та програмування й планування. Отже, основним організаційним завданням програми моніторингу корупційних ризиків вважаємо повне впорядкування процесу проходження необхідної інформації між суб'єктами моніторингу але за основної умови виконання вимог щодо її повноти та коректності, об'єктивності, оперативності тощо. Процедура отримання інформації замовником моніторингу корупційних ризиків являється основним предметом організації та функціонування програми моніторингу.

Обов'язковим та вагомим елементом програми моніторингу ризиків та загроз є тривалість програми. Вважається, що моніторинг повинен бути кільцевим, але планування заходів у всіх сферах

функціонування держави, сектору безпеки та оборони та Збройних Сил країни, має визначені обмежені терміни. Відповідно до Закону України “Про національну безпеку” [1] планування у сферах національної безпеки і оборони поділяється на довгострокове (понад п’ять років), середньострокове (до п’яти років) та короткострокове (до трьох років). Отже, виходячи з визначених законом термінів антикорупційних програм, доцільно було у зазначеній частині програми моніторингу встановити періодичність здійснення оцінювання ризиків корупційних дій. Встановлено, що від науково обґрунтованої періодичності здійснення процедури оцінювання залежатиме здатність вчасно та об’єктивно встановлювати зміни інтегрального рівня корупційного ризику, відповідно, і його результативність [2].

Наступним етапом організації моніторингу корупційних дій вважаємо розроблення методики з отримання необхідної повної інформації та проведення її аналізу. На вказаному етапі основна проблематика полягає в забезпеченні отримання повної та достовірної інформації про корупційні дії в Збройних Силах України як складової сектору безпеки та оборони.

При моніторингу має бути реалізований зворотній зв’язок, який дасть змогу вносити корективи в програму, встановлювати її недоліки в ході процесу. З урахуванням визначених методів чи методик оцінювання корупційних ризиків можуть бути переглянуті пріоритетні цілі програми. При цьому необхідна постійна коректна робота механізму зворотного зв’язку.

Зрозуміло, що оцінювання корупційних дій потребує обробки та збору під час моніторингу достатньо великого обсягу інформації, яка всебічно характеризує потенційну чи реальну загрозу обстановку в Збройних Силах України. Тому з метою сортування зібраних даних та з метою зручності їх обробки ми пропонуємо для кожної сфери розробити та застосовувати Картки корупційних дій. До зазначених Карток вносяться дані, які характеризують корупційні дії в зазначеній сфері. Варіант типового паспорта для загроз воєнній безпеці держави приведено в монографії [3].

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
2. Види інформаційно-аналітичної діяльності. URL: <https://helpiks.org/5-12927.html>.
3. Богданович В. Ю., Свида І. Ю., Скулиш Є. Д. Теоретико-методологічні основи забезпечення національної безпеки України:

монографія: у 7 т. Т. 4: Воєнна безпека держави і шляхи її забезпечення. К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 464 с.

Куриліна Оксана Василівна,

кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник наукового відділу досліджень та впровадження інноваційних технологій наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету України імені Івана Черняхівського

Гайдаров Сергій Сергійович,

старший науковий співробітник наукового відділу досліджень та впровадження інноваційних технологій наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету України імені Івана Черняхівського

КОРУПЦІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА У СУСПІЛЬСТВІ – ЯК СОЦІАЛЬНО НЕГАТИВНЕ ЯВИЩЕ

Дуже поширеною проблемою в Україні є корупція. Корупційна проблематика займає чи не одне з найважливіших місць у нашому суспільстві. Наразі, корупційна складова витісняє правові, етичні і навіть дружні відносини між людьми.

Причини виникнення корупції в різних державах в різні часові періоди неоднакові, але незмінним залишається зумовленість причин особливостями функціонування державної влади. Причини корупції прийнято поділяти на: а) політичні; б) економічні; в) правові; г) соціальні; д) психологічні.[4]

Соціальними причинами корупції прийнято вважати слабкість громадянського суспільства, яке не повною мірою усвідомлює шкоду корупції або не в змозі протистояти зацікавленій в корупції меншості. Своєю чергою державні службовці, які найчастіше виступають одним із суб'єктів корупційних діянь, певною мірою можуть бути деморалізовані низькими зарплатами, відсутністю кар'єрних перспектив за наявності професійних досягнень, низькою управлінською культурою, персоніфікацією влади, нечіткою організацією контролю і недосконалістю процедур прийняття рішень і